

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. rugsėjo 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvas asmenų judėjimas – SESV 45 straipsnis – 2003 m. Stojimo aktas – XII priedo 2 skyrius – Galimybė valstybei narei nukrypti nuo Reglamento (ES) Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies ir Direktyvos 2004/38/EB 7 straipsnio 3 dalies – Lenkijos pilietis, priimančiojoje valstybėje narėje neišdirbęs nenutrūkstamai 12 mėnesių kaip registruotas darbuotojas“

Byloje C-618/16

Dél Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Aukštesnysis teismas (Aukštesnysis teismas, Imigracijos ir prieglobsčio bylų skyrius, Jungtinė Karalystė) 2016 m. lapkričio 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. lapkričio 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Rafal Prefeta

prieš

Secretary of State for Work and Pensions

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. L. da Cruz Vilaça, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas A. Tizzano (pranešėjas), teisėjai E. Levits, A. Borg Barthet ir M. Berger,

generalinis advokatas M. Wathelet,

posėdžio sekretorė W. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. sausio 11 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- R. Prefeta, atstovaujamo solisitoriaus J. Power, baristerio T. Royston ir QC R. Drabble,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos R. Fadoju ir C. Crane, padedamos baristerių K. Apps ir D. Blundell,
- Europos Komisijos, atstovaujamos D. Martin ir J. Tomkin,

susipažinęs su 2018 m. vasario 28 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: anglų.

Sprendimą

- 1 Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL L 236, 2003, p. 33, toliau – 2003 m. Stojimo aktas) XII priedo, 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje (OL L 141, 2011, p. 1) 7 straipsnio 2 dalies ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikiniančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 15), 7 straipsnio 3 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant Rafal Prefeta ir *Secretary of State for Work and Pensions* (darbo ir pensijų ministras, Jungtinė Karalystė; toliau – ministras) ginčą dėl pastarojo atsisakymo skirti jam papildomą užimtumo ir paramos išmoką pagal pajamas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

2003 m. Stojimo aktas

- 3 2003 m. Stojimo akte apibrėžiamos, be kita ko, Lenkijos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą sąlygos ir numatomos Sutarčių pritaikomosios pataisos.
- 4 Šio akto 1 straipsnio antroje ir penktoje įtraukose nustatyta:

„Šiame Akte:

<...>

- „esamos valstybės narės“ – Belgijos Karalystė, Danijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika, Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Airija, Italijos Respublika, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė, Nyderlandų Karalystė, Austrijos Respublika, Portugalijos Respublika, Suomijos Respublika, Švedijos Karalystė ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė;

<...>

- „naujosios valstybės narės“ – tai Čekijos Respublika, Estijos Respublika, Kipro Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrijos Respublika, Maltos Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika ir Slovakijos Respublika;

<...>“

- 5 2003 m. Stojimo akto ketvirtojoje dalyje išdėstytos naujosioms valstybėms narėms taikytinos laikinosios nuostatos. Minėto akto 24 straipsnyje, kuris įtvirtintas šioje dalyje, nustatyta:

„Šio Akto V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII ir XIV prieduose išvardytos priemonės naujosiose valstybėse narėse taikomos tuose prieduose nustatytais sąlygomis.“

- 6 2003 m. Stojimo akto XII priedas pavadintas „Stojimo akto 24 straipsnyje nurodytas sąrašas: Lenkija“. Šio priedo 2 skyriaus 1, 2, 5 ir 9 dalys, susijusios su laisvu asmenų judėjimu, suformuluotos taip:

„1. [SESV] [45] straipsnis ir [56] straipsnio pirmoji dalis [pastraipa] visiškai taikoma laisvam darbuotojų judėjimui ir laisvei teikti paslaugas, apimančiai laikiną darbuotojų judėjimą, apibrėžtą [1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos Nr. 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 18, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 431)] 1 straipsnyje, tarp Lenkijos ir Belgijos, Čekijos, Danijos, Vokietijos, Estijos, Graikijos, Ispanijos, Prancūzijos, Airijos, Italijos, Latvijos, Lietuvos, Liuksemburgo, Vengrijos, Nyderlandų, Austrijos, Portugalijos, Slovėnijos, Slovakijos, Suomijos, Švedijos ir Jungtinės Karalystės tik laikantis 2–14 dalyse išdėstytų pereinamojo laikotarpio nuostatų.

2. Nukrypstant nuo [1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, 1968, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 15)] 1–6 straipsnių ir iki dvejų metų laikotarpio nuo įstojimo dienos pabaigos, esamos valstybės narės taikys nacionalines priemones arba priemones pagal dvišalius susitarimus, reglamentuojančias Lenkijos piliečių patekimą į jų darbo rinkas. Esamos valstybės narės gali toliau taikyti tokias priemones iki penkerių metų nuo įstojimo dienos pabaigos.

Lenkijos piliečiai, stojimo dieną teisėtai dirbantys esamoje valstybėje narėje ir teisėtai priimti į tos valstybės narės darbo rinką nenutrūkstamam 12 mėnesių ar ilgesniam laikotarpiui, galės patekti į tos valstybės narės darbo rinką, tačiau ne į kitos valstybės narės, taikančios nacionalines priemones, darbo rinką.

Lenkijos piliečiai, po įstojimo priimti į esamos valstybės narės darbo rinką nenutrūkstamam 12 mėnesių ar ilgesniam laikotarpiui, taip pat naudojami tomis pačiomis teisėmis. Lenkijos piliečiai, paminėti pirmiau pateiktose antrojoje ir trečiojoje pastraipose, netenka tose pastraipose nurodytų teisių, jei jie savanoriškai palieka aptariamą valstybės narės darbo rinką.

Lenkijos piliečiai, teisėtai dirbantys esamojoje valstybėje narėje įstojimo dieną ar laikotarpiu, kai taikomos nacionalinės priemonės, priimti į tos valstybės narės darbo rinką trumpesniam kaip 12 mėnesių laikotarpiui, šių teisių neturi.

<...>

5. Valstybė narė, toliau taikanti nacionalines priemones ar priemones pagal dvišalius susitarimus, penkerių metų laikotarpio, nurodyto 2 dalyje, pabaigoje esant dideliems jos darbo rinkos trikdymams ar kilus tokiai grėsmei, pranešusi Komisijai, gali toliau taikyti šias priemones iki septintųjų metų nuo įstojimo dienos pabaigos. Nepranešus, taikomi Reglamento [Nr. 1612/68] 1–6 straipsniai.

9. Tiek, kiek tam tikros [1968 m. spalio 15 d. Tarybos direktyvos 68/360/EEB dėl valstybių narių darbuotojų bei jų šeimų judėjimo ir teisės apsigyventi Bendrijoje apribojimų panaikinimo (OL L 257, 1968, p. 13; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 27)] nuostatos negali būti atsietos nuo Reglamento [Nr. 1612/68] nuostatų, kurių taikymas atidėtas pagal 2–5 ir 7 bei 8 dalis, Lenkija ir esamos valstybės narės nuo šių nuostatų gali nukrypti tiek, kiek būtina 2–5 ir 7 bei 8 dalių taikymui.“

Reglamentas Nr. 492/2011

- 7 Reglamento Nr. 492/2011 I skyrius pavadintas „Įdarbinimas, vienodos sąlygos ir darbuotojų šeimos“.
- 8 Šio Reglamento Nr. 492/2011 I skyriaus 1 skirsnio „Teisė būti įdarbintam“ 1–6 straipsniuose iš esmės draudžiama taikant valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas, taip pat administracinę praktiką riboti kitų valstybių narių piliečiams teises būti įdarbintiems arba nustatyti jiems tokias darbo paieškos ir pasiūlos, įsidarbinimo ir darbo sąlygas, kokios netaikomos tos valstybės narės piliečiams.
- 9 Šio to paties reglamento skyriaus 2 skirsnio „Įdarbinimas ir vienodo požiūrio užtikrinimas“ 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Darbuotojui, jei jis yra valstybės narės pilietis, negali būti sudarytos skirtingos įdarbinimo ir darbo sąlygos, nei tos valstybės narės, kurioje jis dirba, piliečiams dėl jo pilietybės, ypač nustatant darbo užmokesį ir atleidžiant iš darbo, o jam tampant bedarbiu – jį grąžinant arba vėl priimant į darbą.

2. Jis naudojasi tomis pačiomis socialinėmis ir mokesčių lengvatomis, kaip ir vietiniai darbuotojai.“

- 10 Reglamento Nr. 492/2011 41 straipsnyje nustatyta:

„Reglamentas [Nr. 1612/68] yra panaikinamas.

Nuorodos į panaikintą reglamentą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir aiškinamos pagal II priede pateiktą atitikties lentelę.“

Direktyva 2004/38

- 11 Direktyvos 2004/38 7 straipsnyje „Teisė gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius“ nustatyta:

„1. Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje ilgiau kaip tris mėnesius, jei jie:

- a) yra darbuotojai ar savarankiškai dirbantieji priimančiojoje valstybėje narėje, <...>

<...>

3. Taikant šio straipsnio 1 dalies a punktą, Sąjungos pilietis, kuris nebėra darbuotojas ar savarankiškai dirbantis, išlaiko darbuotojo ar savarankiškai dirbančiojo statusą tokiais atvejais:

- a) asmuo laikinai negali dirbti dėl ligos ar nelaimingo atsitikimo;
- b) asmuo yra tinkamai užregistruotas bedarbis ne savo noru po to, kai išdirbo daugiau kaip vienerius metus ir yra užregistruotas kaip ieškantis darbo atitinkamame įdarbinimo biure;
- c) asmuo yra tinkamai užregistruotas bedarbis ne savo noru po to, kai dirbo pagal terminuotą darbo sutartį trumpiau kaip vienerius metus arba tapo bedarbiu ne savo noru per pirmuosius dvylika mėnesių ir yra užregistruotas kaip ieškantis darbo atitinkamame įdarbinimo biure. Tokiu atveju darbuotojo statusas išsaugomas ne trumpiau kaip šešis mėnesius;
- d) asmuo mokosi profesijos. Išskyrus atvejus, kai asmuo yra bedarbis ne savo noru, darbuotojo statusui išsaugoti būtina, kad mokymasis būtų susijęs su ankstesniu darbu.

<...>“

12 Tos pačios direktyvos 38 straipsnio „Panaikinimas“ 2 ir 3 dalyse numatyta:

„2. Nuo 2006 m. balandžio 30 d. panaikinamos Direktyvos 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB.

3. Nuorodos į panaikintas nuostatas ir direktyvas laikomos nuorodomis į šią direktyvą.“

Jungtinės Karalystės teisė

13 *Immigration (European Economic Area) Regulations 2006/1003* (Imigracijos (Europos ekonominės erdvė) taisyklės 2006/1003) (toliau – 2006 m. taisyklės), kuriomis į Jungtinės Karalystės teisę buvo perkelta Direktyva 2004/38, iš dalies pakeitė *Accession (Immigration and Worker Registration) Regulations 2004/1219* [(Stojimo (imigracijos ir darbuotojų registracijos) taisyklės 2004/1219)]. Pagal pastarąsias iš dalies pakeistas taisykles (toliau – 2004 m. taisyklės) Sąjungos taisyklių dėl Sąjungos laisvo darbuotojų judėjimo taikymas Jungtinėje Karalystėje buvo atidėtas dėl aštuonių iš dešimties valstybių narių, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 m. gegužės 1 d., įskaitant Lenkijos Respubliką. Šios leidžiančios nukrypti nuostatos, priimtos remiantis 2003 m. stojimo akto 24 straipsniu, liko galioti iki 2011 m. balandžio 30 d.

14 2004 m. taisyklėse numatyta registracijos sistema (*Accession State Worker Registration Scheme* (narystės siekiančių valstybių darbuotojų registracijos sistema), kuri taikoma šių aštuonių valstybių piliečiams, laikotarpiu nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2011 m. balandžio 30 d. dirbusiems Jungtinėje Karalystėje.

15 Šių taisyklių 2 straipsnyje „Narystės siekiančios valstybės darbuotojas, kuriam privaloma registracija“ nustatyta:

„1) Laikantis toliau išdėstytų šios taisyklės dalių, „narystės siekiančios valstybės darbuotojas, kuriam privaloma registracija“, yra atitinkamos narystės siekiančios valstybės darbuotojas, stojimo laikotarpiu dirbantis Jungtinėje Karalystėje.

<...>

4) Jeigu atitinkamos narystės siekiančios valstybės pilietis nenutrūkstamai ir teisėtai dirba Jungtinėje Karalystėje dvylika mėnesių ir dalis šio laikotarpio arba jis visas susidaro po 2004 m. balandžio 30 d., pasibaigus šiam dvylikos mėnesių laikotarpiui jis nebelaikomas narystės siekiančios valstybės darbuotoju, kuriam privaloma registracija.

<...>

8) Pagal 3 ir 4 dalis laikoma, kad asmuo nenutrūkstamai dirbo Jungtinėje Karalystėje dvylika mėnesių, jeigu teisėtai dirbo Jungtinėje Karalystėje šio laikotarpio pradžioje ir pabaigoje ir jeigu visi tarpiniai laikotarpiai, kuriais jis nebuvo Jungtinėje Karalystėje teisėtai dirbantis asmuo, iš viso sudaro ne daugiau kaip 30 dienų.

<...>“

16 Tų pačių taisyklių 4 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Atitinkamos narystės siekiančios valstybės pilietis, kuris turėtų narystės siekiančios valstybės darbuotojo, kuriam privaloma registracija, statusą, jeigu pradėtų dirbti Jungtinėje Karalystėje, neturi teisės gyventi Jungtinėje Karalystėje kaip darbo ieškantis asmuo, siekdamas gauti darbą.“

17 2004 m. taisyklių 5 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodyta:

„3) Pagal 4 dalį 2006 m. taisyklių 6 taisyklės 2 dalis netaikoma narystės siekiančios valstybės darbuotojui, kuriam privaloma registracija, kuris nutraukia darbo santykius.

4) Jeigu narystės siekiančios valstybės darbuotojas, kuriam privaloma registracija, nutraukia darbo santykius su registruotu darbdaviu 2006 m. taisyklių 6 taisyklės 2 dalyje nustatytais aplinkybėmis per vieną mėnesį nuo darbo pradžios, minėta taisyklė tam darbuotojui taikoma likusį to vieno mėnesio laikotarpį.“

18 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos 2006 m. taisyklių 6 straipsnio 1 dalis, susijusi su atvejais, kuriais Europos ekonominės erdvės valstybės narės piliečiui gali būti suteikta teisė apsigyventi Jungtinės Karalystės teritorijoje ilgą laikotarpį, buvo suformuluota taip:

„1) Šiose taisyklėse „kvalifikuotas asmuo“ yra EEE valstybės pilietis, kuris Jungtinėje Karalystėje yra:

<...>;

b) samdomasis darbuotojas;

<...>“

19 Minėtų taisyklių 6 straipsnio 2 dalyje, kurioje buvo sukonkretintos sąlygos, kurias nebedirbantis asmuo privalo atitikti, kad galėtų išsaugoti darbuotojo statusą pagal tų pačių taisyklių 6 straipsnio 1 dalies b punktą, nustatyta:

„Pagal 7A straipsnio 4 dalį nebedirbantis asmuo pagal 1 dalies b papunktį nėra nelaikomas darbuotoju, jeigu:

a) laikinai negali dirbti dėl ligos ar nelaimingo atsitikimo;

b) jis yra tinkamai užregistruotas kaip ne savo noru nedirbantis asmuo, Jungtinėje Karalystėje anksčiau dirbo ir yra užsiregistravęs atitinkamame įdarbinimo biure kaip ieškantis darbo ir

i) prieš tapdamas bedarbiu ne trumpiau kaip vienus metus dirbo;

ii) nedirba ne ilgiau kaip šešis mėnesius arba

iii) gali pateikti įrodymų, kad Jungtinėje Karalystėje ieško darbo ir turi realią galimybę būti įdarbintas;

<...>“

20 2006 m. taisyklių 7A straipsnio 4 dalyje buvo nustatyta:

„6 straipsnio 2 dalis taikoma narystės siekiančios valstybės darbuotojui, jeigu

a) tam asmeniui 2011 m. balandžio 30 d. taikyta [2004 m. taisyklių] 5 straipsnio 4 dalis arba

b) tas asmuo atitinkamai nebegalėjo dirbti, tapo bedarbiu arba nutraukė darbo santykius po 2011 m. gegužės 1 d.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

21 R. Prefeta, Lenkijos pilietis, atvyko į Jungtinę Karalystę 2008 m. ir joje dirbo nuo 2009 m. liepos 7 d. iki 2011 m. kovo 11 d., kai jo darbo santykiai nutrūko dėl ne darbe patirto sužalojimo.

- 22 Nuo pat atvykimo į Jungtinę Karalystę R. Prefeta buvo taikomas „narystės siekiančios valstybės darbuotojo, kuriam privaloma registracija“, statusas, kaip tai suprantama pagal 2004 m. taisyklių 2 straipsnio 1 dalį. Vis dėlto, kadangi R. Prefeta darbuotojo registracijos pažymėjimą gavo tik 2011 m. sausio 5 d., jis kaip registruotas darbuotojas dirbo iš viso tik du mėnesius ir šešias dienas.
- 23 Nuo 2011 m. kovo 11 d. R. Prefeta, kadangi jis buvo tinkamai užregistruotas bedarbis ne savo noru, užsiregistravo kaip ieškantis darbo atitinkamame įdarbinimo biure. Dėl to jis nuo 2011 m. kovo 20 d. gavo bedarbio pašalpą.
- 24 2011 m. spalio 20 d. R. Prefeta ministrui pateikė prašymą skirti papildomą užimtumo ir paramos išmoką pagal pajamas.
- 25 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ši išmoka, kuri skirta asmenų kategorijoms, kurių darbingumas yra ribotas dėl fizinės ar psichinės būklės, gali būti suteikta tik darbuotojams, kaip tai suprantama pagal 2006 m. taisyklių 6 straipsnio 1 dalies b punktą ir 6 straipsnio 2 dalį, o ne ieškantiems darbo asmenims.
- 26 Dėl šios priežasties ministras atmetė R. Prefeta prašymą motyvuodamas tuo, kad jis neįrodė, jog prieš prarasdamas darbą jis nenutrūkstamą 12 mėnesių ar ilgesnį laikotarpį buvo užsiregistravęs, kaip to reikalaujama 2004 m. taisyklėse, kas leistų jam išsaugoti darbuotojo statusą, kaip tai suprantama pagal 2006 m. taisyklių 6 straipsnio 1 dalies b punktą ir 6 straipsnio 2 dalį.
- 27 R. Prefeta dėl ministro sprendimo pareiškė ieškinį *First-tier Tribunal (Social Entitlement Chamber)* (Pirmosios instancijos teismas (Socialinių išmokų skyrius), Jungtinė Karalystė). Kadangi šis teismas atmetė jo ieškinį, R. Prefeta pateikė apeliacinį skundą *Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber)* (Aukštesnysis teismas (Administracinių bylų apeliacinis skyrius), Jungtinė Karalystė).
- 28 Savo apeliaciniame skunde R. Prefeta iš esmės tvirtina, kad pagal 2004 m. taisyklių 5 straipsnio 3 dalį atitinkamų narystės siekiančių valstybių piliečiai, kurie nenutrūkstamai nedirbo Jungtinėje Karalystėje dvylika mėnesių turėdami registracijos pažymėjimą, negalėjo išsaugoti darbuotojo statuso, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalį, ir naudotis lygiomis galimybėmis pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį. Taigi, R. Prefeta teigimu, šioms dviem nuostatomis prieštaraujantys nacionalinės teisės aktai negalėjo būti pateisinami 2003 m. stojimo aktu, kadangi jis neleidžia nukrypti nuo minėtų nuostatų.
- 29 Ministras, atvirkščiai, teigia, kad 2004 m. taisyklės atitiko 2003 m. Stojimo aktą. Šiuo klausimu jis pažymi, kad minėto stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 2 dalyje numatyta, kad Lenkijos piliečiai, teisėtai dirbantys tuo laikotarpiu, kai taikomos nacionalinės priemonės, ir priimami į tos valstybės narės darbo rinką trumpesniai nei dvylikos mėnesių laikotarpiui, neturi teisių, kuriomis naudojami darbuotojai pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalį ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį.
- 30 Šiomis aplinkybėmis *Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber)* (Aukštesnysis teismas (Administracinių bylų apeliacinis skyrius) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1) Ar pagal [2003 m. Stojimo akto] XII priedą valstybėms narėms leidžiama neskirti Lenkijos piliečiams išmokų pagal [Reglamento Nr. 492/2011] 7 straipsnio 2 dalį ir [Direktyvos 2004/38] 7 straipsnio 3 dalį, jeigu darbuotojas pavėluotai įvykdė valstybės reikalavimą užsiregistruoti kaip darbuotojui, tačiau nenutrūkstamai dvylika mėnesių kaip registruotas darbuotojas nedirbo?
- 2) Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas, ar darbuotojas, kuris yra Lenkijos pilietis, 1 klausime nurodytomis aplinkybėmis gali remtis [Direktyvos 2004/38] 7 straipsnio 3 dalimi dėl darbuotojo statuso išlaikymo?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 31 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyrius turi būti aiškinamas taip, jog jame numatytu pereinamuoju laikotarpiu pagal jį buvo leidžiama Jungtinei Karalystei netaikyti Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies Lenkijos piliečiui, kuris neįvykdo nacionalinės teisės aktuose numatytos sąlygos dirbti nenutrūkstamai dvylika mėnesių kaip registruotam darbuotojui.
- 32 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 1 dalyje numatyta, kad EB sutarties 39 straipsnis ir 49 straipsnio pirma pastraipa (dabar – atitinkamai SESV 45 straipsnis ir 56 straipsnio pirma pastraipa) visiškai taikoma laisvam darbuotojų judėjimui ir laisvei teikti paslaugas, apimančiai laikiną darbuotojų judėjimą tarp Lenkijos ir esančių valstybių narių, tik laikantis to paties skyriaus 2–14 dalyse išdėstytų pereinamojo laikotarpio nuostatų. Šiose pereinamojo laikotarpio nuostatose iš esmės numatytos nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo Reglamento Nr. 1612/68 1–6 straipsnių ir, esant tam tikroms sąlygoms, nuo Direktyvos 68/360 nuostatų.
- 33 Žinoma, 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyriuje nenurodoma nei Direktyva 2004/38, nei Reglamentas Nr. 492/2011, kadangi šie teisės aktai buvo priimti po to, kai įsigaliojo pats šis stojimo aktas. Vis dėlto iš šios direktyvos 38 straipsnio 3 dalies formuluotės ir šio reglamento 41 straipsnio matyti, kad nuorodos į Reglamentą Nr. 1612/68 ir Direktyvą 68/360, panaikintus šiais dviem aktais, turi būti laikomos nuorodomis į atitinkamas Direktyvos 2004/38 ir Reglamento Nr. 492/2011 nuostatas.
- 34 Taigi, siekiant atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą, reikia patikrinti, ar 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyrius leido Jungtinei Karalystei, esant tokioms aplinkybėms, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, netaikyti Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies. Iš tiesų Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies, pagal kurią darbuotojas, kuris yra valstybės narės pilietis, kitų valstybių narių teritorijoje naudojami tomis pačiomis socialinėmis ir mokestinėmis lengvatomis kaip ir vietiniai darbuotojai, taikymas reiškia, kad asmuo, esantis tokioje situacijoje, kaip R. Prefeta, kuris nustojo dirbti kaip samdomas darbuotojas arba savarankiškai dirbantis asmuo, vis dėlto gali išsaugoti savo darbuotojo statusą pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalį.
- 35 Šiuo klausimu reikėtų pažymėti, kad pagal 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 9 dalį tik tuomet, jei tam tikros Direktyvos 2004/38 nuostatos negali būti atsietos nuo Reglamento Nr. 492/2011, kurio taikymas atidėtas pagal šio Stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 2–5, 7 ir 8 dalis, nuostatų, Lenkijos Respublika ir esamos valstybės narės gali nukrypti nuo minėtų Direktyvos 2004/38 nuostatų, kiek tai būtina dėl šių dalių taikymo.
- 36 Todėl reikia patikrinti, pirma, ar Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalis gali būti atsieta nuo Reglamento Nr. 492/2011, kurio taikymas buvo atidėtas, 1–6 straipsnių.
- 37 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kaip savo išvados 62 punkte pažymėjo generalinis advokatas, kad galimybė Sąjungos piliečiui, kuris laikinai nustojo dirbti kaip samdomas darbuotojas ar savarankiškai dirbantis asmuo, išsaugoti darbuotojo statusą pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalį ir atitinkamą teisę gyventi šalyje pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalį yra grindžiama prielaida, kad šis pilietis geba arba gali sugrįžti į priimančiosios valstybės narės darbo rinką per protingą laikotarpį (pagal analogiją žr. 2014 m. birželio 19 d. Sprendimo *Saint Prix*, C-507/12, EU:C:2014:2007, 38–41 punktus).

- 38 Iš tiesų, pirma, Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies a punktas taikomas Sąjungos piliečio, kuris laikinai negali dirbti dėl ligos ar nelaimingo atsitikimo, situacijai, kuri suponuoja, kad pasibaigus šiam laikinam nedarbingumui minėtas pilietis iš naujo galės dirbti kaip samdomas darbuotojas ar savarankiškai dirbantis asmuo. Kita vertus, šios direktyvos 7 straipsnio 3 dalies b ir c punktuose reikalaujama, kad ekonomiškai neaktyvus Sąjungos pilietis užsiregistruotų kaip ieškantis darbo atitinkamame įdarbinimo biure, o minėtos direktyvos 7 straipsnio 3 dalies d punkte jis įpareigojamas tam tikromis sąlygomis mokytis profesijos.
- 39 Taigi Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalis susijusi su atvejais, kuriais Sąjungos piliečiui įmanoma per protingą laikotarpį grįžti į priimančiosios valstybės narės darbo rinką. Taigi šios nuostatos taikymas negali būti atsietas nuo Reglamento Nr. 492/2011 nuostatų, kuriomis reglamentuojama vienos valstybės narės piliečio teisė būti įdarbintam kitos valstybės narės teritorijoje, t. y. šio reglamento 1–6 straipsnių.
- 40 Antra, reikia patikrinti, ar būtina nukrypti nuo Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies, siekiant taikyti 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 2–5, 7 ir 8 dalyse numatytas pereinamojo laikotarpio nuostatas.
- 41 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog šio stojimo akto XII priedo 2 skyriumi siekiama užkirsti kelią trikdymams, kurių galėtų atsirasti naujoms valstybėms įstojus į Sąjungą ankstesnių valstybių narių darbo rinkose dėl staigaus didelio skaičiaus naujųjų valstybių piliečių darbuotojų atvykimo (šiuo klausimu žr. 2011 m. vasario 10 d. Sprendimo *Vicoplus ir kt.*, C-307/09–C-309/09, EU:C:2011:64, 34 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 42 Šiuo atveju, kaip savo rašytinėse pastabose teigia Jungtinės Karalystės vyriausybė ir Komisija, minėta valstybė narė 2004 m. taisyklės priėmė remdamasi 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 2 ir 9 dalyse nustatytais pereinamojo laikotarpio nuostatomis.
- 43 Šio stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 2 dalies pirmoje pastraipoje iš esmės numatyta, kad nukrypstant nuo Reglamento Nr. 492/2011 1–6 straipsnių pereinamuoju laikotarpiu nuo įstojimo dienos pabaigos esamos valstybės narės taikys nacionalines priemones arba priemones pagal dvišalius susitarimus, reglamentuojančias Lenkijos piliečių patekimą į jų darbo rinkas.
- 44 Todėl tuo remiantis 2004 m. taisyklių 2 straipsnyje Britanijos teisės sistemoje įvestas „narystės siekiančios valstybės darbuotojo, kuriam privaloma registracija“, statusas, taikomas visiems narystės siekiančių valstybių darbuotojams, kurie šių taisyklių taikymo laikotarpiu dirbo Jungtinėje Karalystėje. Minėtose taisyklėse buvo numatyta, kad atitinkami darbuotojai praranda šį statusą, kai jie valstybės narės teritorijoje išdirbo nenutrūkstamai dvylika mėnesių kaip registruoti darbuotojai – ši darbinė veikla, visa ar iš dalies, turi būti įvykdyta po 2004 m. balandžio 30 d.
- 45 Laikotarpiu, kuriuo atitinkamos narystės siekiančios valstybės piliečiui buvo suteiktas šis statusas, jis privalėjo iš atitinkamų nacionalinių institucijų gauti registracijos pažymėjimą ir jis negalėjo naudotis visomis teisėmis, kurios pagal Sąjungos teisę suteikiamos valstybės narės piliečiui, darbo tikslais vykstančiam iš vienos valstybės narės į kitą. Konkrečiai kalbant, 2004 m. taisyklių 4 ir 5 straipsniai apriboja narystės siekiančios valstybės piliečio teisę apsigyventi Jungtinėje Karalystėje kaip ieškančiam darbo asmeniui darbo paieškos tikslu, jo galimybę išsaugoti darbuotojo statusą ir atitinkamą teisę gyventi šalyje, kai jis nustoja dirbti kaip samdomas darbuotojas arba kaip savarankiškai dirbantis asmuo.
- 46 Kaip Komisija iš esmės pažymėjo savo rašytinėse pastabose, Jungtinės Karalystės nustatyta nukrypti nuo Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies leidžianti nuostata buvo būtina siekiant visiškai įgyvendinti šios valstybės narės priimtas priemones remiantis 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 2 ir 9 dalyse nustatytais pereinamojo laikotarpio nuostatose numatytais leidžiančiomis nukrypti nuostatomis.

- 47 Iš tiesų, jeigu narystės siekiančios valstybės darbuotojas, kuris nustojo dirbti kaip samdomas darbuotojas arba kaip savarankiškai dirbantis asmuo prieš tai neišdirbęs nenutrūkstamai dvylika mėnesių kaip registruotas darbuotojas Jungtinėje Karalystėje, galėtų pasiremti minėtos direktyvos 7 straipsnio 3 dalimi, kad išsaugotų darbuotojo statusą ir teisę gyventi šalyje, kurią jis turi pagal tos pačios direktyvos 7 straipsnio 1 dalį, Jungtinė Karalystė negalėtų visiškai įgyvendinti šių leidžiančių nukrypti nuostatų, kuriomis, be kita ko, siekiama apriboti ekonomiškai neaktyvių narystės siekiančios valstybės darbuotojų teisę apsigyventi jos teritorijoje darbo paieškos tikslais.
- 48 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia daryti išvadą, kad esant tokioms aplinkybėms, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 2 ir 9 dalis Jungtinė Karalystė galėjo nukrypti nuo Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies.
- 49 Šios išvados negali paneigti ta aplinkybė, kad šiuo atveju prieš nustodamas vykdyti savo veiklą laikotarpiu nuo 2009 m. liepos 7 d. iki 2011 m. kovo 11 d., t. y. maždaug dvidešimt mėnesių, R. Prefeta dirbo Jungtinėje Karalystėje.
- 50 Iš tiesų, kaip iš esmės nurodė generalinis advokatas savo išvados 69–71 punktuose, iš 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 2 dalies trečios pastraipos matyti, kad Lenkijos piliečiai turi atitikti dvi kumuliacines sąlygas, kad išvengtų leidžiančių nukrypsti nuostatų, priimtų remiantis šiuo aktu, taikymo: pirma, išdirbti nenutrūkstamai dvylika mėnesių kaip registruoti darbuotojai ir, antra, būti priimti į atitinkamos valstybės narės darbo rinką.
- 51 Kiek tai susiję su šia antrąja sąlyga, pažymėtina, kad pagal 2004 m. taisykles siekiant patekti į darbo rinką reikėjo iš atitinkamų nacionalinių institucijų gauti registracijos pažymėjimą.
- 52 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad R. Prefeta registracijos pažymėjimą iš atitinkamų Jungtinės Karalystės institucijų gavo tik 2011 m. sausio 5 d., todėl turi būti laikoma, kad jis į šios valstybės narės darbo rinką buvo priimtas iš viso tik du mėnesius ir šešias dienas, taigi, mažiau negu dvylika mėnesių, kaip to reikalaujama pagal 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyriaus 2 dalies trečią pastraipą.
- 53 Šiomis aplinkybėmis, kadangi R. Prefeta negalėjo pasinaudoti Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalimi, kad išsaugotų savo darbuotojo statusą nutraukus darbo santykius, jis taip pat negalėjo pasiremti Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalimi, nes pastaroji nuostata taikoma valstybės narės piliečiams, turintiems tokį statusą (šiuo klausimu žr. 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Geven*, C-213/05, EU:C:2007:438, 16 punktą, ir 2013 m. vasario 21 d. Sprendimo *N.*, C-46/12, EU:C:2013:97, 48 ir 49 punktus).
- 54 Todėl nereikia tikrinti, ar esant tokioms aplinkybėms, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyrių Jungtinė Karalystė galėjo nukrypti nuo Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies.
- 55 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: 2003 m. Stojimo akto XII priedo 2 skyrius turi būti aiškinamas taip, kad jame numatytu pereinamuoju laikotarpiu pagal jį buvo leidžiama Jungtinei Karalystei netaikyti Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies Lenkijos piliečiui, kaip antai R. Prefeta, kuris neįvykdė nacionalinės teisės aktuose nustatytos sąlygos išdirbti jos teritorijoje nenutrūkstamai dvylika mėnesių kaip registruotam darbuotojui.

Dėl antrojo klausimo

- 56 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 57 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų XII priedo 2 skyrius turi būti aiškinamas taip, kad jame numatytu pereinamuoju laikotarpiu pagal jį buvo leidžiama Jungtinei Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystei netaikyti 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikiniančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 7 straipsnio 3 dalies Lenkijos piliečiui, kaip antai R. Prefeta, kuris neįvykdė nacionalinės teisės aktuose nustatytos sąlygos išdirbti jos teritorijoje nenutrūkstamai dvylika mėnesių kaip registruotam darbuotojui.

Parašai.